

บทความวิจัย

การบริหารต้นทุนและผลตอบแทนสมัยใหม่ของเกษตรกรผู้ปลูกพุทราพันธุ์นมสดแบบกางมุ้ง
ในเชิงเศรษฐกิจและสังคม จังหวัดกาฬสินธุ์

มารุต พลรักษา* และจุฑามาศ สุนทร
สาขาวิชาการจัดการธุรกิจการค้าสมัยใหม่
สาขาวิชาการบัญชี
คณะบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
อีเมล: dr.marutpholraksa@gmail.com

บทคัดย่อ

พุทราบ้านโพนแบบกางมุ้งเป็นพืชเศรษฐกิจสำคัญที่ช่วยสร้างงานสร้างรายได้ให้กับเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ การบริหารต้นทุนที่ดีจะส่งผลให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาประโยชน์เชิงเศรษฐกิจและสังคมที่เกิดจากการปลูกพุทราพันธุ์นมสดแบบกางมุ้งจังหวัดกาฬสินธุ์ 2) วิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนการปลูกพุทราพันธุ์นมสดแบบกางมุ้งจังหวัดกาฬสินธุ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ เกษตรกรผู้ปลูกพุทราพันธุ์นมสดแบบกางมุ้งจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 177 คน สำหรับรอบการปลูกปีการผลิต 2564 ระยะเวลาการศึกษา 6 เดือน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา สถิติที่ใช้คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่า 1) ประโยชน์เชิงเศรษฐกิจและสังคมที่เกิดจากการปลูกพุทราพันธุ์นมสดแบบกางมุ้งของเกษตรกรจังหวัดกาฬสินธุ์อยู่ในระดับมากที่สุด สภาพเศรษฐกิจ ความเป็นอยู่ของชุมชนดีขึ้น ($\bar{x} = 4.84$) รองลงมาคือ ด้านประโยชน์ร่วมกันทางด้านตัวเงินและไม่ใช้ตัวเงินอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.80$) 2) รายได้เฉลี่ยของเกษตรกรจากการปลูกพุทราพันธุ์นมสดแบบกางมุ้งในหนึ่งฤดูการผลิต ระยะเวลา 4 เดือน ในระหว่างเดือนพฤศจิกายน – เดือนกุมภาพันธ์ (ปีที่ 3) จำนวน 187,000 บาทต่อไร่ ต้นทุนรวมในการผลิตเฉลี่ยจากการปลูกจนถึงการเก็บเกี่ยว (ปีที่ 3) จำนวนทั้งสิ้น 124,611.78 บาทต่อไร่ ดังนั้น เกษตรกรจะมีกำไรสุทธิเฉลี่ยในการปลูกพุทราพันธุ์นมสดแบบกางมุ้งในฤดูการผลิต (ปีที่ 3) จำนวนทั้งสิ้น 62,888.22 บาทต่อไร่ และหน่วยงานภาครัฐควรเร่งส่งเสริมเพื่อเพิ่มมูลค่าของการปลูกพุทราพันธุ์นมสดแบบกางมุ้งเพื่อมุ่งไปสู่พืชเศรษฐกิจระดับประเทศ

คำสำคัญ: การบริหารต้นทุนและผลตอบแทน, พุทราพันธุ์นมสด, ประโยชน์เชิงเศรษฐกิจและสังคม

Received: September 25, 2023, Revised: November 24, 2023, Accepted: December 9, 2023

* Corresponding author

MODERN COST AND RETURN MANAGEMENT FOR FARMERS WHO GROW FRESH MILK JUJUBES WITH MOSQUITO NETS IN TERMS OF ECONOMICS AND SOCIETY, KALASIN PROVINCE.

Marut Pholraksa, Juthamat Soonthorn*

Branch of Modern Trade Business Management, Branch of Accounting

Faculty Administrative Science Kalasin University

Abstract

Nom Ban Phon jujube with nets is an important economic crop that helps create jobs and generate income for agriculture in Kalasin province. Good cost management will result in increased income for agriculture. The objectives of this research were to 1) study the economic and social benefits arising from Nom Sod species with nets Jujube planting in Kalasin province 2) Analysis of the cost and return of Nom Sod species with nets Jujube planting in Kalasin province. The sample used in the study was a jujube grower of Nom Sod species with nets Jujube planting in Kalasin province 177 people for the planting cycle of the production year 2021 with a duration of 6 months. The tool used in the research is questionnaires, descriptive data analysis, the statistics used are frequency, percentage, standard deviations. The results of the study showed that 1) the economic and social benefits arising from Nom Sod species with nets Jujube planting in Kalasin province were at the highest level. Economic conditions Community well-being has improved (= 4.84) 2) monetary and non-monetary mutual benefits were at the highest level (= 4.80) 2) Farmers' income from growing Nom Sod species with nets Jujube planting in one production season for 4 months during November – February (3rd year) 187,000 baht per rai. Total cost of production from planting to harvest (3rd year) total Baht 124,611.78 per rai. so farmers will have a profit of 62,888.22 baht per rai in the production season in the 3rd year. Government should accelerate the promotion to increase the value of Nom Sod species with nets Jujube planting-oriented way towards national cash crops.

Keywords: *Cost and Return Management, Fresh Milk Jujube, Economic and Social Benefits*

* Corresponding author

บทนำ Introduction

เศรษฐกิจระดับชุมชนเป็นรากฐานที่หล่อเลี้ยงเศรษฐกิจของประเทศที่ก่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ ประชาชนได้พึ่งพาและใช้ประโยชน์จากความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น เพื่อการดำรงชีวิตและสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัว ดังนั้นรัฐบาลจึงได้สนับสนุนให้เกษตรกรปลูกพืชเศรษฐกิจให้มีความหลากหลาย เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่ เพื่อให้เกษตรกรมีรายได้นอกเหนือจากการทำไร่ ทำนา ซึ่งเป็นอาชีพหลักของเกษตรกร เช่น การปลูกพืชระยะสั้นหรือการปลูกพืชผลไม้ต่าง ๆ เช่น การปลูกพุทรา ส้ม ทุเรียน เงาะ ขนุน มะม่วง เป็นต้น แล้วแต่ความเหมาะสมของสภาพพื้นที่ อย่างไรก็ตาม การปลูกพืชผลไม้บางประเภทจะให้ผลผลิตตลอดปีหรือตามฤดูกาล ซึ่งการผลิตและการจำหน่ายออกสู่ตลาดอาจไม่สัมพันธ์กันกับระยะเวลาไม่ทันต่อความต้องการของลูกค้า ยิ่งในยุคปัจจุบันการปลูกพืชผลไม้อาจจะต้องใช้สารเคมีเพื่อเร่งการเจริญเติบโตของผลผลิตให้มากขึ้น มีสารตกค้างที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพของเกษตรกรผู้ปลูกและผู้บริโภค โดยปัจจุบันผู้บริโภคหรือลูกค้าได้ให้ความสำคัญต่อการรักษาสุขภาพมากยิ่งขึ้น เกษตรกรจึงต้องให้ความสำคัญในการปลูกพืชผัก ผลไม้ โดยเน้นการปลูกพืชที่ปลอดภัย การทำเกษตรอินทรีย์ เป็นต้น หากเกษตรกรต้องการส่งออกสินค้าการเกษตร เพื่อเพิ่มช่องทางการตลาดให้กับเกษตรกร จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการรับรองที่เป็นสากล เช่น มาตรฐาน GAP (Good Agricultural Practice) และมาตรฐานอื่น ๆ ที่เป็นที่ยอมรับในระดับสากล และการบริหารจัดการทางการเกษตรที่ดีและมีมาตรฐานจะเป็นแนวทางให้เกษตรกรมีระบบควบคุมคุณภาพการผลิต เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดีและปลอดภัยตามมาตรฐานสากลที่ยอมรับ ซึ่งมาตรฐาน GAP เป็นมาตรฐานที่ครอบคลุมการผลิตสินค้าเกษตรครบวงจร ตั้งแต่ปัจจัยการผลิต การดูแลรักษา การเก็บเกี่ยว การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว การบรรจุหีบห่อ และการขนส่งผลผลิต ทั้งนี้ การได้รับมาตรฐาน GAP จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อเกษตรกรส่งผลให้เกิดความยั่งยืนทางการเกษตร สิ่งแวดล้อม รวมถึงเศรษฐกิจและสังคม และสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคยิ่งขึ้น

จังหวัดกาฬสินธุ์ นอกจากจะเป็นแหล่งผลิตผ้าไหมแพรวาที่มีชื่อเสียงระดับประเทศแล้ว ยังเป็นแหล่งปลูกพุทรา โดยเฉพาะพุทราพันธุ์นมสดปลูกแบบกางมุ้ง มีผลผลิตออกจำหน่ายในช่วงเดือนพฤศจิกายนจนถึงเดือนมีนาคมของทุกปี ซึ่งแหล่งปลูกที่สำคัญคือ บ้านโพน อำเภอก้ามวง และอำเภอสว่าง เกษตรกรผู้ปลูกพุทราพันธุ์นมสดแบบกางมุ้ง จะมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะด้านรสชาติที่หวานกรอบอร่อย มีกลิ่นหอมของนมสด ที่สำคัญปลอดภัยต่อผู้บริโภค โดยสามารถเด็ดกินได้จากต้นเลย คุณวิสัย ภูจันทา เป็นเกษตรกรผู้ปลูกพุทราพื้นที่บ้านโพน อำเภอก้ามวง ได้จัดตั้งเป็นกลุ่มผู้ปลูกพุทราพันธุ์นมสด และพันธุ์พวงทองหรือสามรส และได้มาตรฐาน GAP หรือมาตรฐานอาหารปลอดภัย (นิรชา สิงห์คำ, 2561) จากข้อมูลการปลูกพุทราในปีปลูก 2563 มีจำนวนทั้งสิ้น 1,662 ไร่ และมีสมาชิกจำนวน 318 ราย เมื่อเกษตรกรมีการปลูกในหลายพื้นที่ปริมาณผลผลิตมากขึ้น ทำให้เกิดปัญหาด้านผลผลิตล้นตลาด ราคาตกต่ำ ต้นทุนการผลิตที่เพิ่มขึ้นจากกระบวนการผลิตและจำหน่าย ซึ่งต้นทุนการผลิตเป็นปัจจัยสำคัญต่อผลตอบแทนโดยเฉพาะค่าใช้จ่ายในการผลิตที่มีสัดส่วนที่สูงขึ้น เกษตรกรจึงต้องบริหารจัดการต้นทุนการผลิตให้เหมาะสม เช่น ค่าวัสดุสิ้นเปลือง ค่าวัสดุโรงเรือน เป็นต้น ต้นทุนที่ต่ำจะช่วยให้เกษตรกรมีกำไรต่อหน่วยเพิ่มมากขึ้น ต้นทุนในส่วน of ค่าใช้จ่ายในการผลิตมีสัดส่วนที่สูงจะส่งผลให้กำไรต่อหน่วยลดลง ดังนั้นการลดต้นทุนที่ไม่จำเป็นลง จะช่วยให้เกษตรกรมีกำไรต่อหน่วยเพิ่มขึ้น (พิรานันท์ ยาวิจัย, จุฑามาต วงษ์แก้ว, ฐิติมา ทรงคำ, และธีรลักษณ์ สัจจะวาที, 2561) อีกทั้งอุปสรรคที่มาจาก การลงทุนด้านปัจจัยการผลิตที่เพิ่มขึ้น การผันผวนของราคาผลผลิต การเพิ่มขึ้นของต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้นเนื่องจากกระบวนการผลิตที่แตกต่างจากการผลิตจากพื้นที่อื่น ๆ (Yates & Marra, 2017) การปลูกพุทราพันธุ์นมสดของเกษตรกรจะมุ่งเน้นผลผลิตที่มีความปลอดภัย รสชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่น เพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน จึงส่งผลต่อการบริหารจัดการต้นทุนของเกษตรกรผู้ปลูกพุทราพันธุ์นมสดแบบกางมุ้งของจังหวัดกาฬสินธุ์ ให้มีต้นทุนการผลิตที่สูงกว่าพื้นที่อื่นที่ปลูกพุทราพันธุ์นมสด

เหมือนกัน ดังนั้น แนวทางที่เกษตรกรผู้ปลูกพุทราพันธุ์นมสดแบบกางมุ้งต้องเผชิญกับการบริหารจัดการต้นทุนและสภาพการแข่งขันทางการตลาดที่สูงขึ้น เพื่อให้ผลผลิตของเกษตรกรผู้ปลูกพุทราพันธุ์นมสดแบบกางมุ้งของจังหวัดกาฬสินธุ์ มีความแตกต่างจากที่อื่น และยังคงความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของท้องถิ่น จึงมีกระบวนการผลิตที่ค่อนข้างยุ่งยากเมื่อเปรียบเทียบกับที่อื่น เช่น การปลูกพุทราพันธุ์นมสดที่ต้องกางมุ้งเพื่อป้องกันแมลงศัตรูพืช โดยไม่ใช้ยาฆ่าแมลง การจัดการโรงเรือนสำหรับการปลูกพุทราพันธุ์นมสดที่ใช้วัสดุโครงสร้างที่เป็นเหล็กเป็นส่วนประกอบแทนที่ไม้ซึ่งเป็นแบบดั้งเดิม ล้วนแล้วแต่เป็นการเพิ่มต้นทุนการผลิตให้สูงขึ้น แต่การจำหน่ายพุทราพันธุ์นมสดแบบกางมุ้งของเกษตรกรยังจำหน่ายได้ในราคาเท่าเดิม เฉลี่ยกิโลกรัมละ 20 – 30 บาท ดังนั้น การบริหารจัดการต้นทุนการผลิตที่ดีแต่ยังคงไว้ซึ่งคุณภาพของผลผลิตที่ดี และการพัฒนาขีดความสามารถในการผลิต เช่น สามารถมีผลผลิตในต้นฤดูกาลหรือปลายฤดูกาล รวมทั้งนอกฤดูกาลผลิต จะสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันให้กับเกษตรกร ทั้งด้านราคาและคุณภาพของผลผลิต การสร้างความเป็นเอกลักษณ์เชิงพื้นที่สำหรับการปลูกพุทราพันธุ์นมสดแบบกางมุ้งของจังหวัดกาฬสินธุ์ เช่น ลูกโต รสชาติหวานกรอบ มีกลิ่นหอมของนมสด รวมทั้งกระบวนการผลิตที่มีความปลอดภัยต่อผู้เกษตรกรผู้ปลูกและผู้บริโภค ทั้งนี้ หากเกษตรกรสามารถขึ้นทะเบียนเป็นสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (Geographical Indications : GI) เป็นสินค้าที่มีคุณภาพ มีชื่อเสียงหรือมีคุณลักษณะเฉพาะของแหล่งภูมิศาสตร์ถือเป็นทรัพย์สินทางปัญญาประเภทหนึ่ง จะสามารถเพิ่มมูลค่าของสินค้า การเกษตรให้ปลอดภัยซึ่งจะช่วยสร้างรายได้ให้เกษตรกร ชุมชน และประเทศชาติได้อย่างยั่งยืน

การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตทางการเกษตร เป็นองค์ประกอบสำคัญ หากเกษตรกรมีการบริหารจัดการต้นทุนที่ดีและมีประสิทธิภาพ ก็จะทำให้เกษตรกรมีกำไรสุทธิเพิ่มมากขึ้น สามารถนำไปบริหารจัดการการผลิตทางการเกษตรได้อย่างต่อเนื่อง การบริหารจัดการต้นทุนการปลูกพุทราพันธุ์นมสดแบบกางมุ้งของเกษตรกรจังหวัดกาฬสินธุ์ จะต้องควบคุมไปกับการรักษาคุณภาพของผลผลิต โดยผลผลิตทางการเกษตรที่เป็นการผลิตแบบอินทรีย์จะมีต้นทุนต่ำกว่าผลผลิตทางการเกษตรที่ใช้สารเคมี (สุพรรณษา ไวอดิววัฒน์ และกุสุมา คำพิทักษ์, 2563) การวิเคราะห์ต้นทุนรวม (Total costs : TC) ประกอบด้วย ต้นทุนคงที่รวม (Total fixed costs : TFC) และต้นทุนผันแปรรวม (Total variable costs : TVC)

$$TC = TFC + TVC$$

โดยที่ TC = ต้นทุนรวม (Total costs)

TFC = ต้นทุนคงที่รวม (Total fixed costs)

TVC = ต้นทุนผันแปรรวม (Total variable costs)

การวิเคราะห์จุดคุ้มทุนประกอบด้วย คำนวณโดย

จุดคุ้มทุน ณ ระดับผลผลิตคุ้มทุนเฉลี่ยต่อไร่

ต้นทุนทั้งหมด (บาทต่อไร่)

ราคาขาย (บาทต่อกิโลกรัม)

จุดคุ้มทุน ณ ระดับราคาคุ้มทุน คำนวณโดย

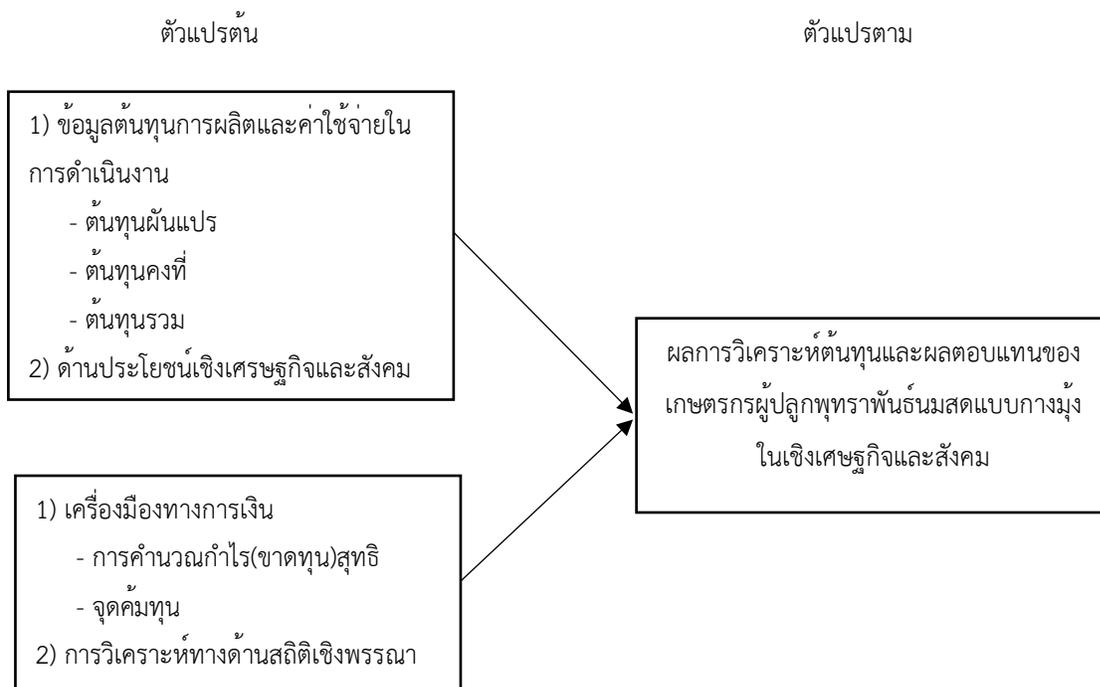
ต้นทุนทั้งหมด (บาทต่อไร่)

ผลผลิต (กิโลกรัมต่อไร่)

วิธีวิเคราะห์จุดคุ้มทุน จะวิเคราะห์ผลผลิตที่จุดคุ้มทุนและวิเคราะห์ราคาที่จุดคุ้มทุนโดยจุดคุ้มทุนในที่นี้คือ จุดที่รายได้ทั้งหมดเท่ากับต้นทุนทั้งหมด (บึงออร์ บึงใบ และกัญญารัตน์ กสิปประยูร, 2563)

ดังนั้นบทความวิจัยนี้ได้นำเสนอการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนการปลูกพุทราพันธุ์นมสดแบบกางมุ้งของจังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อให้เกษตรกรได้บริหารจัดการต้นทุนการปลูกพุทราพันธุ์นมสดอย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งนำเสนอการวิเคราะห์ผลตอบแทนทางสังคมในด้านประโยชน์เชิงเศรษฐกิจและสังคมที่เกิดขึ้นจากการปลูกพุทราพันธุ์นมสดแบบกางมุ้งของจังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อเน้นย้ำความสำคัญของพืชเศรษฐกิจซึ่งเป็นทางเลือกให้กับเกษตรกรในจังหวัดกาฬสินธุ์และพื้นที่ที่มีลักษณะภูมิศาสตร์เหมาะสมที่จะปลูกพุทราพันธุ์นมสดหรือพันธุ์อื่น ๆ โดยอาศัยกระบวนการผลิตที่สร้างมูลค่าให้กับผลผลิต ก่อให้เกิดรายได้ที่มั่นคงและยั่งยืนให้แก่เกษตรกรผู้ปลูกพุทราต่อไป

กรอบแนวคิดการวิจัย Conceptual Framework



ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวความคิดการวิจัย

วัตถุประสงค์ (Objective of the Research)

1. เพื่อศึกษาประโยชน์เชิงเศรษฐกิจและสังคมสังคมที่เกิดจากการปลูกพุทราพันธุ์นมสดแบบกางมุ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์
2. เพื่อวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนการปลูกพุทราพันธุ์นมสดแบบกางมุ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์

วิธีวิจัย (Research Methodology)

เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือ เกษตรกรผู้ปลูกพุทราพันธุ์นมสดแบบกางมุ้ง ที่ขึ้นทะเบียนกับสำนักงานเกษตรจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 318 ครัวเรือนรอบปีปลูก 2563

2. กลุ่มตัวอย่างของผู้ปลูกพุทราพันธุ์นมสดแบบกางมุ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์ กำหนดขนาดตัวอย่างจากการคำนวณสูตรของ (Yamane Taro, 1973) ใช้ในการประมาณค่าสัดส่วนของประชากรและกำหนดให้สัดส่วนของลักษณะที่สนใจในประชากร เท่ากับ 0.5 ระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 5% และระดับความเชื่อมั่น 95% ได้ขนาดตัวอย่าง 177 ราย สุ่มตัวอย่างโดยอาศัยความน่าจะเป็น โดยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม ตามกรอบแนวคิดของการวิจัย แบ่งออก 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรผู้ปลูกพุทราพันธุ์นมสดแบบกางมุ้ง เป็นแบบเลือกตอบ ตอนที่ 2 ข้อมูลด้านประโยชน์เชิงเศรษฐกิจและสังคม เป็นแบบประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตอนที่ 3 ข้อมูลต้นทุนในการผลิต ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูลโดย 1) แหล่งข้อมูลปฐมภูมิจากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลจากเกษตรกรผู้ปลูกพุทราพันธุ์นมสดแบบกางมุ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยแบบสอบถามจำนวน 177 ชุด 2) แหล่งข้อมูลทุติยภูมิเป็นข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลเอกสารทางวิชาการ เอกสารงานวิจัย เอกสารผลการศึกษาจากหน่วยงานต่าง ๆ เช่น ข้อมูลเชิงพื้นที่การปลูกพุทราพันธุ์นมสดแบบกางมุ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์ ข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจสังคมของผู้ปลูกพุทราพันธุ์นมสดแบบกางมุ้ง

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและการใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของประชากร ใช้วิธีการประมวลผลสถิติเชิงพรรณนาด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์โดยใช้สถิติการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอผลการศึกษาเชิงบรรยายผล

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ประโยชน์เชิงเศรษฐกิจและสังคม เป็นการแสดงความคิดเห็นของกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกพุทราพันธุ์นมสดแบบกางมุ้ง ในลักษณะเลือกตอบเป็น 5 ระดับ ได้แก่ ระดับมากที่สุด ระดับมาก ระดับปานกลาง ระดับน้อย และระดับน้อยที่สุด ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ การหาค่าเฉลี่ย (Mean) และการหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วนำเสนอข้อมูลในรูปแบบของตารางการวิเคราะห์ข้อมูล และการบรรยายผล

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ต้นทุน ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน และการคำนวณกำไร(ขาดทุน)สุทธิ รวมทั้งการวิเคราะห์หาจุดคุ้มทุนของการปลูกพุทราพันธุ์นมสดแบบกางมุ้ง แล้วนำเสนอข้อมูลในรูปแบบของตารางการวิเคราะห์ข้อมูล และการบรรยายผล

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล (Research Conclusions and Discussion)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาการบริหารต้นทุนและผลตอบแทนสำหรับเกษตรกรผู้ปลูกพุทราพันธุ์นมสดแบบกางมุ้ง ในเชิงเศรษฐกิจและสังคมจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลและการใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลการวิเคราะห์ ดังนี้

ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรผู้ปลูกพุทราพันธุ์นมสดแบบกางมุ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า เป็นเพศชายร้อยละ 64.79 เพศหญิงร้อยละ 35.03 มีอายุส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 41 – 50 ปี ร้อยละ 45.76 รองลงมาอายุอยู่ในช่วงสูงกว่า 50 ปี ร้อยละ 23.73 และมีระดับการศึกษาส่วนใหญ่ระดับประถมศึกษา ร้อยละ 51.41 รองลงมา มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 23.73

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นว่ากลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกพุทราพันธุ์นมสดแบบกางมุ้งในเชิงเศรษฐกิจและสังคม จังหวัดกาฬสินธุ์ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุอยู่ระหว่าง 41 – 50 ปี และมีระดับการศึกษาประถมศึกษา ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเกษตรกรดั้งเดิมโดยภูมิปัญญาที่สืบทอดกันมาในการปลูกพุทราพันธุ์นมสดแบบกางมุ้ง สำหรับการวิเคราะห์ประโยชน์เชิงเศรษฐกิจและสังคมที่เกิดจากการปลูกพุทราพันธุ์นมสดแบบกางมุ้ง ปรากฏดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์ประโยชน์เชิงเศรษฐกิจและสังคมสังคมที่เกิดจากการปลูกพุดราพันธุ์นมสดแบบกางมุ้งจังหวัดกาฬสินธุ์

| ประโยชน์ที่เกิดขึ้นด้าน | ระดับความคิดเห็น | | |
|--|------------------|-------------|------------------|
| | \bar{x} | S.D. | แปลผล |
| 1. สภาพเศรษฐกิจของชุมชน ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น | 4.84 | 0.36 | มากที่สุด |
| 2. การจ้างงานในชุมชน | 4.73 | 0.59 | มากที่สุด |
| 3. รายได้ครัวเรือนเพิ่มขึ้น | 4.78 | 0.51 | มากที่สุด |
| 4. ความสัมพันธ์ของครอบครัวและชุมชน | 4.67 | 0.64 | มากที่สุด |
| 5. กิจกรรมของครัวเรือนและชุมชน | 4.68 | 0.65 | มากที่สุด |
| 6. เกษตรมองเห็นประโยชน์ร่วมกันทางด้านตัวเงินและไม่ใช้ตัวเงิน | 4.80 | 0.46 | มากที่สุด |
| 7. เกษตรมองเห็นจุดมุ่งหมายในอาชีพในอนาคตร่วมกัน | 4.65 | 0.75 | มากที่สุด |
| 8. เกษตรมีการแก้ไขปัญหาารวมกัน | 4.56 | 0.79 | มากที่สุด |
| 9. เกษตรมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน | 4.55 | 0.85 | มากที่สุด |
| 10. เกษตรได้รับประโยชน์จากการช่วยเหลือของหน่วยงานของรัฐ | 4.46 | 0.89 | มาก |
| ภาพรวม | 4.67 | 0.65 | มากที่สุด |

หมายเหตุ : ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51 – 5.00 หมายถึงมากที่สุด ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51 – 4.50 หมายถึงมาก ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51 – 3.50 หมายถึงปานกลาง ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51 – 2.50 หมายถึงน้อย ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.50 หมายถึงน้อยที่สุด (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

จากตารางที่ 1 พบว่าประโยชน์เชิงเศรษฐกิจและสังคมสังคมที่เกิดจากการปลูกพุดราพันธุ์นมสดแบบกางมุ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.67$) มีค่าเฉลี่ยของประโยชน์เชิงเศรษฐกิจและสังคมสังคมในแต่ละด้าน ได้แก่ ด้านสภาพเศรษฐกิจของชุมชนและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.84$) รองลงมาคือ เกษตรมองเห็นประโยชน์ร่วมกันทางด้านตัวเงินและไม่ใช้ตัวเงิน ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.80$) และด้านการเพิ่มขึ้นของรายได้ครัวเรือนอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน ($\bar{x} = 4.78$) และมีความพึงพอใจในด้านเกิดการจ้างงานในชุมชน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.73$) และเกษตรกรยังเห็นว่า ด้านการได้รับประโยชน์จากการช่วยเหลือของหน่วยงานภาครัฐ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.46$) แม้จะเป็นความคิดเห็นที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดกว่าทุกด้าน

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนปลูกพุทราพันธุ์มสดแบบกางมุ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์

หน่วย : (บาท/ไร่)

| รายการ | ต้นทุนการผลิต | | รวม | ร้อยละ |
|---|------------------|------------------|-------------------|---------------|
| | เงินสด | ไม่เป็นเงินสด | | |
| 1. ต้นทุนผันแปร | 95,194.33 | 13,485.70 | 108,680.03 | 87.22 |
| 1.1 ค่าแรง | 15,277.08 | 13,485.70 | 28,762.78 | 23.08 |
| ค่าเตรียมดินและแปลงปลูก | 1,542.65 | 1,534.58 | 3,077.23 | 2.47 |
| ค่าปลูกแปลงแปลง | 542.50 | 435.59 | 978.09 | 0.78 |
| ค่าแรงสร้างโรงเรือน | 3,450.79 | 3,452.52 | 6,903.31 | 5.54 |
| ค่าดูแลรักษา | 3,850.42 | 3,672.50 | 7,522.92 | 6.04 |
| ค่าเก็บเกี่ยวผลผลิตและบรรจุขนส่ง | 5,890.72 | 4,390.51 | 10,281.23 | 8.25 |
| 1.2 ค่าวัสดุการเกษตร | 75,662.75 | 0.00 | 75,662.75 | 60.72 |
| ค่าต้นพันธุ์ | 9,500.00 | 0.00 | 9,500.00 | 7.62 |
| ค่าปุ๋ยอินทรีย์ | 8,200.00 | 0.00 | 8,200.00 | 6.58 |
| ค่ายาปราบศัตรูพืชและวัชพืช | 7,500.00 | 0.00 | 7,500.00 | 6.02 |
| ค่าวัสดุอื่นๆ น้ำมันเชื้อเพลิง และค่าซ่อมแซมอุปกรณ์ | 50,462.75 | 0.00 | 50,462.75 | 40.50 |
| 1.3 ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน | 4,254.50 | 0.00 | 4,254.50 | 3.41 |
| 2. ต้นทุนคงที่ | 0.00 | 15,931.75 | 15,931.75 | 12.79 |
| ค่าเช่าที่ดิน | 0.00 | 0.00 | 0.00 | 0.00 |
| ค่าเสียโอกาสของค่าใช้จ่ายที่ดิน | 0.00 | 2,850.50 | 2,850.50 | 2.29 |
| ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์การเกษตร | 0.00 | 10,730.75 | 10,730.75 | 8.61 |
| ค่าเสียโอกาสเงินลงทุนซื้ออุปกรณ์การเกษตร | 0.00 | 2,350.50 | 2,350.50 | 1.89 |
| 3. ต้นทุนรวมต่อไร่ | 95,194.33 | 29,417.45 | 124,611.28 | 100.00 |
| 4. ต้นทุนรวมต่อกิโลกรัม | 12.69 | 3.92 | 16.61 | |

จากตารางที่ 2 การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนปลูกพุทราพันธุ์มสดแบบกางมุ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์ การประเมินมูลค่าต้นทุนโดยใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 177 ราย การคำนวณมูลค่าปัจจัยที่เกษตรกรปลูกพุทราพันธุ์มสดแบบกางมุ้งเป็นการจ่ายเงินสดและไม่ได้จ่ายเป็นเงินสด สำหรับการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตที่ไม่เป็นตัวเงิน เป็นการประเมินมูลค่าต้นทุนจากการวิเคราะห์ข้อมูลจากฐานข้อมูลอัตราค่าแรง ดอกเบี้ยเงินกู้ ค่าเสียโอกาสจากการลงทุน รวมทั้งการคิดค่าเสื่อมราคาตามวิธีปฏิบัติทางการบัญชีและมาตรฐานทางการบัญชี ดังนี้

1) ค่าแรงในครัวเรือนประเมินจากอัตราค่าแรงในพื้นที่ตามกฎหมายกำหนด 323 บาท ประกาศใช้ 1 มกราคม 2563 เป็นต้นไป (กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน, 2564)

2) ค่าดอกเบี้ยเงินกู้ คิดจากจำนวนเงินกู้และอัตราดอกเบี้ยที่เกษตรกรปลูกพุทราพันธุ์มสดแบบกางมุ้ง ที่ได้มีการจ่ายจริงจากแหล่งเงินกู้ต่าง ๆ

- 3) ค่าเสียโอกาสเงินลงทุนซื้ออุปกรณ์การเกษตร คิดเป็นร้อยละ 0.50 ต่อปี ของมูลค่าซื้อเท่ากับอัตราดอกเบี้ยเงินฝากธนาคาร ประเภทออมทรัพย์ (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2564)
- 4) ค่าเสียโอกาสของการใช้ที่ดิน คิดจากการให้เช่าที่จริงในท้องถิ่น ไร่ละ 600 บาท ต่อไร่ต่อปี
- 5) ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์การเกษตรคิดตามหลักการบัญชีตามวิธีเส้นตรง (Straight Line Method)

ผลการวิเคราะห์ต้นทุนการปลูกพุทราพันธุ์นมสดแบบกางมุ้งจังหวัดกาฬสินธุ์พบว่า เกษตรกรมีต้นทุนรวมเฉลี่ยต่อไร่ จำนวน 124,611.28 บาท ประกอบด้วยต้นทุนที่เป็นเงินสดเฉลี่ยต่อไร่ จำนวน 95,194.33 บาท และต้นทุนที่ไม่เป็นตัวเงินเฉลี่ยต่อไร่ จำนวน 29,417.45 บาท โดยจำแนกเป็นต้นทุนผันแปรเฉลี่ยต่อไร่ จำนวน 108,680.03 บาท คิดเป็นร้อยละ 87.22 ซึ่งประกอบด้วย ค่าแรงเฉลี่ยต่อไร่ จำนวน 28,762.78 บาท คิดเป็นร้อยละ 23.08 ค่าวัสดุการเกษตรเฉลี่ยต่อไร่ จำนวน 75,662.75 บาท คิดเป็นร้อยละ 60.72 และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานเฉลี่ยต่อไร่ จำนวน 4,254.50 บาท คิดเป็นร้อยละ 3.41 ส่วนที่เหลือจะเป็นต้นทุนคงที่เฉลี่ยต่อไร่ จำนวน 15,931.75 บาท คิดเป็นร้อยละ 12.79 และค่าใช้จ่ายที่ไม่เป็นตัวเงินสด ประกอบด้วย ค่าเสียโอกาสของการใช้ที่ดินเฉลี่ยต่อไร่ จำนวน 2,850.50 บาท คิดเป็นร้อยละ 2.29 ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์การเกษตรเฉลี่ยต่อไร่ จำนวน 10,730.75 บาท คิดเป็นร้อยละ 8.61 และค่าเสียโอกาสเงินลงทุนซื้ออุปกรณ์การเกษตรเฉลี่ยต่อไร่ จำนวน 2,350.50 บาท คิดเป็นร้อยละ 1.89

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์ผลตอบแทนการปลูกพุทราพันธุ์นมสดแบบกางมุ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์

หน่วย : (บาท/ไร่)

| รายการ | ผลตอบแทนจากการผลิต |
|---|--------------------|
| 1. ผลผลิต (กิโลกรัมต่อไร่) | 7,500.00 |
| 2. ราคาขายเฉลี่ย (บาทต่อกิโลกรัม) | 25.00 |
| 3. รายได้ทั้งหมด (บาทต่อไร่) | 187,500.00 |
| 4. ต้นทุนผันแปรรวม (บาทต่อไร่) | 108,680.03 |
| 5. ต้นทุนรวม (บาทต่อไร่) | 124,611.28 |
| 6. ต้นทุนผันแปรต่อกิโลกรัม (บาทต่อกิโลกรัม) | 14.49 |
| 7. ต้นทุนรวมต่อกิโลกรัม (บาทต่อกิโลกรัม) | 16.61 |
| 8. กำไรสุทธิ (บาทต่อไร่) | 62,888.72 |
| 9. กำไรสุทธิ (บาทต่อกิโลกรัม) | 8.39 |

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนปลูกพุทราพันธุ์นมสดแบบกางมุ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า เกษตรกรมีผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ 7,500 กิโลกรัม โดยสามารถจำหน่ายในราคาเฉลี่ยต่อกิโลกรัม 25 บาท เกษตรกรจะมีรายได้เฉลี่ยต่อไร่จากการปลูกพุทราพันธุ์นมสดแบบกางมุ้ง จำนวน 187,500 บาท ซึ่งมีต้นทุนรวมเฉลี่ยต่อไร่จำนวน 124,611.28 บาท โดยจะมีกำไรสุทธิเฉลี่ยต่อไร่จำนวน 62,888.72 บาท มีต้นทุนรวมเฉลี่ยต่อกิโลกรัม จำนวน 16.61 บาท ซึ่งเกษตรกรผู้ปลูกพุทราพันธุ์นมสดแบบกางมุ้งจังหวัดกาฬสินธุ์ จะมีกำไรสุทธิเฉลี่ยต่อกิโลกรัม 8.39 บาท

การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน (ธนิดา จิตรนอมรัตน์, 2556) การปลูกพุทราพันธุ์นมสดแบบกางมุ้งจังหวัดกาฬสินธุ์ ประกอบด้วย ผลการวิเคราะห์ผลผลิตที่จุดคุ้มทุนเฉลี่ยต่อไร่ และการวิเคราะห์ราคาที่จุดคุ้มทุน ดังนี้

จุดคุ้มทุน ณ ระดับผลผลิตคุ้มทุนเฉลี่ยต่อไร่ คำนวณได้ดังนี้

ต้นทุนทั้งหมด (บาทต่อไร่)

ราคาขาย (บาทต่อกิโลกรัม)

124,611.28

25

ระดับผลผลิตที่จุดคุ้มทุน = 4,984.45 กิโลกรัมต่อไร่

จุดคุ้มทุน ณ ระดับราคาคุ้มทุน คำนวณได้ดังนี้

ต้นทุนทั้งหมด (บาทต่อไร่)

ผลผลิต (กิโลกรัมต่อไร่)

124,611.28

7,500

ระดับราคาจุดคุ้มทุน = 16.61 บาทต่อกิโลกรัม

ผลการวิเคราะห์จุดคุ้มทุนการปลูกพุทราพันธุ์นมสดแบบกางมุ้งจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ผลผลิตที่จุดคุ้มทุนเฉลี่ยต่อไร่ เท่ากับ 4,984.45 กิโลกรัม ณ ระดับราคา 16.61 บาทต่อกิโลกรัม และยังพบว่า เกษตรกรจำนวน 177 ราย สามารถมีผลผลิตจากการปลูกพุทราพันธุ์นมสดแบบกางมุ้ง ได้มากกว่าระดับผลผลิต ณ จุดคุ้มทุน ทุกราย คิดเป็นร้อยละ 100

อภิปรายผล

การปลูกพุทราพันธุ์นมสดแบบกางมุ้งจังหวัดกาฬสินธุ์ ก่อให้เกิดประโยชน์เชิงเศรษฐกิจและสังคมสังคมแก่ชุมชน และเกษตรกรมองเห็นประโยชน์ร่วมกันทางด้านตัวเงินและไม่ใช้ตัวเงิน โดยเฉพาะด้านสภาพเศรษฐกิจของชุมชนและความเป็นอยู่ดีขึ้น ด้านการเพิ่มขึ้นของรายได้ครัวเรือน เกิดการจ้างงานในชุมชนมากขึ้น ก่อให้เกิดกิจกรรมของครัวเรือนและชุมชน สร้างความสัมพันธ์ของครอบครัวและชุมชนเพิ่มขึ้น เกษตรกรมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันในด้านองค์ความรู้ด้านการเกษตรลดจนการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ร่วมกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุภาวดี ขุนทองจันทร์ (2559) ศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนของเกษตรกรผู้ปลูกพริกพื้นเมืองหัวเรือที่พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกพริกพื้นเมืองหัวเรือได้รับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจและสังคมมากที่สุด คือ มีการจ้างงานในชุมชน และทำให้สภาพเศรษฐกิจของชุมชน ความเป็นอยู่ดีขึ้น และสอดคล้องกับผลวิจัยของสุรัตน์ ยาสิทธิ์ และรังสิมา กันธิวาส (2560) ซึ่งได้ศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนผลิตภัณฑ์จากไม้สักของวิสาหกิจชุมชน กลุ่มแกะสลักไม้บ้านโรงวัว ตำบลน้ำบ่อหลวง อำเภอป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าสมาชิกวิสาหกิจชุมชน กลุ่มแกะสลักไม้บ้านโรงวัวได้รับประโยชน์ทางด้านผลตอบแทนที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงินคือ สภาพเศรษฐกิจของชุมชนดีขึ้น สร้างรายได้ให้กับครัวเรือนเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตามเกษตรกรผู้ปลูกพุทราพันธุ์นมสดแบบกางมุ้งจังหวัดกาฬสินธุ์ยังพบว่า การได้รับประโยชน์จากการช่วยเหลือของหน่วยงานของรัฐยังมีน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับประโยชน์ในด้านอื่น ๆ

ผลตอบแทนจากการปลูกพุทราพันธุ์นมสดแบบกางมุ้งจังหวัดกาฬสินธุ์ คือเกษตรกรมีกำไรสุทธิเฉลี่ยต่อไร่ จำนวน 62,888.72 บาท คิดเป็นกำไรสุทธิเฉลี่ยต่อกิโลกรัม 8.39 บาท ในรอบระยะเวลาการเก็บผลผลิตระหว่างเดือนพฤศจิกายนจนถึงเดือนกุมภาพันธ์ของทุกปี และชุมชนได้รับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจและสังคมส่งผลให้สภาพเศรษฐกิจของชุมชนและความเป็นอยู่ของเกษตรกรดีขึ้น การเพิ่มขึ้นของรายได้ครัวเรือน เกิดการจ้างงานในชุมชนมากขึ้น เนื่องจากการปลูกพุทราพันธุ์นมสดแบบกางมุ้งมีขั้นตอนการผลิตหลายขั้นตอน เริ่มจากการเตรียมพื้นที่ปลูก การเตรียมต้นพันธุ์ การสร้างโรงเรือนเพื่อป้องกันศัตรูพืช การกำจัดวัชพืช การดูแลรักษาและการเก็บเกี่ยวแล้วจะต้องใช้แรงงานในชุมชนเป็นส่วนใหญ่ กระบวนการผลิตจึงมีความจำเป็นต้องจ้างแรงงานในชุมชนเป็นหลัก ทำให้ชุมชน มีงานทำ มีรายได้ เกิดการหมุนเวียนของกิจกรรมในครัวเรือนและชุมชนส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของชุมชนให้ดีขึ้น และยังสร้างกิจกรรมความสัมพันธ์ระหว่างครัวเรือนและชุมชนให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การแก้ไขปัญหาพร้อมกันอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้เศรษฐกิจชุมชนเกิดความมั่นคงและยั่งยืน

การบริหารจัดการต้นทุนการผลิตและผลตอบแทนการปลูกพุทราพันธุ์นมสดแบบกางมุ้งจังหวัดกาฬสินธุ์ เกษตรกรมีรายได้เฉลี่ยต่อไร่จากการปลูกพุทราพันธุ์นมสดแบบกางมุ้งจำนวน 187,500 บาท ซึ่งมีต้นทุนรวมเฉลี่ยต่อไร่จำนวน 124,611.28 บาท โดยจะมีกำไรสุทธิเฉลี่ยต่อไร่จำนวน 62,888.72 บาท และผลผลิตที่จุดคุ้มทุนเฉลี่ยต่อไร่ เท่ากับ 4,984.45 กิโลกรัม ณ ระดับราคา 16.61 บาทต่อกิโลกรัม ซึ่งเกษตรกรกลุ่มเป้าหมายสามารถมีผลผลิตจากการปลูกพุทราพันธุ์นมสดแบบกางมุ้ง ได้มากกว่าระดับผลผลิต ณ จุดคุ้มทุน ทุกราย อย่างไรก็ตามนอกจากการบริหารจัดการต้นทุนที่ดีแล้ว เกษตรกรยังมีความรู้ความชำนาญในกระบวนการปลูกจะทำให้ลดความเสี่ยงและสามารถลดต้นทุนที่เกิดจากกระบวนการปลูกได้ ซึ่งเกษตรกรเน้นผลผลิตแบบเกษตรปลอดภัย สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุพรรณษา ไวยดิวัฒน์ และกุสุมา คำพิทักษ์ (2563) ศึกษาการเปรียบเทียบต้นทุนแลผลตอบแทนของการปลูกข้าวแบบเกษตรอินทรีย์กับเกษตรเคมี ที่พบว่า เกษตรแบบอินทรีย์มีต้นทุนที่ต่ำกว่าแบบเคมี และมีกำไรสุทธิเฉลี่ยต่อไร่มากกว่าเกษตรแบบเคมี แต่มีอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ต่ำกว่าแบบเกษตรเคมี

ข้อเสนอแนะการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์

1) ต้นทุนการปลูกพุทราพันธุ์นมสดแบบกางมุ้งส่วนใหญ่เกิดจากค่าใช้จ่ายผันแปร ซึ่งเป็นค่าวัสดุทางเกษตร โดยเฉพาะค่าวัสดุอื่น ๆ น้ำมันเชื้อเพลิง และค่าซ่อมแซมอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่มีสัดส่วนสูงสุด สามารถลดต้นทุนส่วนนี้ลงได้โดยการหาวัสดุที่สามารถใช้แทนกันได้และมีราคาถูก และสามารถผลิตเองได้ เช่น จากโครงสร้างโรงเรือนที่เป็นเหล็กอาจจะต้องใช้โครงสร้างที่เป็นไม้ไผ่แทนโครงสร้างเหล็ก ถึงแม้ว่าโครงสร้างเหล็กจะมีอายุการใช้งานเฉลี่ยที่นานกว่าไม้ไผ่แต่เกษตรกรจะสามารถลดต้นทุนได้มากขึ้น โดยเกษตรกรควรปลูกไม้ไผ่ไว้ใช้งานเอง ซึ่งเกษตรกรจะได้รับประโยชน์เกี่ยวกับไม้ไผ่ได้หลายทาง นอกจากนี้ในส่วน of ค่าแรงงานเกษตรกรควรพึ่งพาแรงงานตนเองหรือในครัวเรือนเพื่อลดต้นทุนในการจ้างแรงงาน

2) เกษตรกรควรมีการจัดทำบัญชีรายรับ รายจ่าย เพื่อเกษตรกรจะได้ทราบถึงรายได้และค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ในการนำมาวิเคราะห์และวางแผนบริหารจัดการต้นทุนที่ไม่จำเป็นได้

3) เกษตรกรควรมีการส่งเสริมให้มีการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพื่อเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่าย และเป็นการเพิ่มมูลค่าของผลผลิตทางการเกษตร อาจจะทำในลักษณะกลุ่มเกษตรกรเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ในช่วงฤดูการเก็บเกี่ยวผลผลิต เป็นต้น

4) เกษตรกรควรมีการศึกษาวิธีการผลิตใหม่ ๆ เพื่อให้ผลผลิตสามารถออกจำหน่ายได้นอกฤดูกาลได้หรือสามารถมีผลผลิต

ที่ออกจำหน่ายตนฤดูกาลหรือปลายฤดูกาลให้มากขึ้น เนื่องจากในช่วงระยะเวลาดังกล่าวจะทำให้ราคาของผลผลิตมีราคาค่อนข้างสูงส่งผลให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มมากขึ้น

5) เกษตรกรควรมีการศึกษาเรียนรู้จากแหล่งที่มีการปลูกพุทราจากแหล่งอื่น ๆ เพื่อนำแนวทางใหม่ ๆ มาปรับใช้กับกลุ่มเกษตรกรของตนเอง พร้อมทั้งควรปรึกษานักวิชาการของภาครัฐที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศเพื่อให้หน่วยงานทราบปัญหา ข้อจำกัดและเร่งดำเนินการแก้ไข นอกจากนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเร่งส่งเสริมสนับสนุนด้านการตลาด การเพิ่มมูลค่าของผลผลิต เพื่อเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายและเพิ่มราคาจำหน่ายให้เหมาะสม โดยกำหนดเป้าหมายร่วมกันกับกลุ่มเกษตรกรจะช่วยให้เกิดประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจและเกิดทุนทางสังคมที่มีความมั่นคงและยั่งยืนต่อไป

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1) ในการศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาความต้องการของผลผลิตของพุทราพันธุ์อื่น ๆ ในความต้องการของตลาด เพื่อเป็นทางเลือกให้เกษตรกรผู้ปลูกและตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคและจะช่วยให้เกษตรกรมีทางเลือกเพิ่มมากขึ้นส่งผลให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มมากขึ้น

2) ในการศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาการปลูกพุทราพันธุ์ผสมในพื้นที่อื่น ๆ เพิ่มเติมเพื่อนำผลการศึกษามาเปรียบเทียบและมีข้อมูลต้นทุนและผลตอบแทนสำหรับการวิเคราะห์และสนับสนุนเพิ่มมากขึ้น

องค์ความรู้ใหม่ (New body of Knowledge)

ด้านการคำนวณต้นทุนและผลตอบแทน เพื่อใช้ในการคำนวณต้นทุนและผลตอบแทนการปลูกพุทราพันธุ์ผสมแบบกางมุ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์

1) ด้านระบบเศรษฐกิจชุมชนที่เกิดจากกิจกรรมการปลูกพุทราพันธุ์ผสมแบบกางมุ้ง ก่อให้เกิดประโยชน์เชิงเศรษฐกิจและสังคมทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงิน ซึ่งก่อให้เกิดเศรษฐกิจชุมชนที่ยั่งยืน นำไปสู่การยกระดับชีวิตในระดับครอบครัว ชุมชน และระดับประเทศ

2) ด้านการพัฒนาสังคมแบบมีส่วนร่วม โดยการใช้กิจกรรมการปลูกพุทราพันธุ์ผสมแบบกางมุ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์ ก่อให้เกิดระบบเศรษฐกิจระดับครัวเรือน ชุมชน และระดับประเทศ ที่มั่นคงและยั่งยืนภายใต้เศรษฐกิจชุมชนแบบมีส่วนร่วม

เอกสารอ้างอิง References

- กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน. (2564). *ประกาศคณะกรรมการค่าจ้าง เรื่องอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ* (ฉบับที่ 10). สืบค้นวันที่ 18 พฤศจิกายน 2564, จาก <https://legal.labour.go.th/>
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2564). *อัตราดอกเบี้ยเงินฝาก*. สืบค้นวันที่ 18 พฤศจิกายน 2564, จาก <https://www.bot.or.th/>
- ชนิดา จิตรนอมรัตน์. (2556). *การบัญชีเพื่อการจัดการ : เครื่องมือสำคัญสำหรับผู้บริหารธุรกิจ*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- นินชา สิงห์คำ. (2561). *เกษตรกร จังหวัดกาฬสินธุ์ ปลูกพุทราทางมุ้ง ผิดคนผิดเพิ่มความอรร้อย เด็ดกินสดจากต้นได้เลย*. (ออนไลน์). สืบค้นวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2561, จาก https://www.sentangsedtee.com/career-channel/article_66564.
- บังอร บังใบ และกัญญารัตน์ กลีบประยูร. (2563). การเปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนของการลงทุนเลี้ยงกุ้งก้ามกรามระหว่างวิธีเลี้ยงแบบเดียวกับวิธีการเลี้ยงแบบผสมผสาน. *วารสารบริหารธุรกิจอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์*, 2(1), 4-20.
- บุญชุม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น* (ฉบับปรับปรุงใหม่). กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สุวีริยาสาส์น.
- พิรานันท์ ยาวิจัย, จุฑามาศ วงษ์แก้ว, ฐิติมา ทรงคำ และธีรลักษณ์ สัจจะวาที. (2561). ต้นทุนและผลตอบแทนจากการปลูกข้าวพันธุ์ กข15 ของเกษตรกรในเขตหมู่บ้านโป่งศรีนคร ตำบลโรงช้าง อำเภอป่าแดด จังหวัดเชียงราย. *วารสารธุรกิจปริทัศน์, มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ*, 10(1), 7-24.
- สุพรรณษา ไหวตวิวัฒน์ และกัญญารัตน์ กลีบประยูร. (2563). การเปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนของการลงทุนเลี้ยงกุ้งก้ามกรามระหว่างวิธีเลี้ยงแบบเดียวกับวิธีการเลี้ยงแบบผสมผสาน. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย*, 9(1), 4-20.
- สุภาวดี ขุนทองจันทร์. (2559). ต้นทุนผลตอบแทนของเกษตรกรผู้ปลูกพริกพื้นเมืองหัวเรือในเชิงเศรษฐกิจและสังคม. *วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 36(3), 169-185.
- สุรัตน์ ยาสิทธิ์ และรังสิมา กันธิวาส. (2560). ต้นทุนและผลตอบแทนผลิตภัณฑ์จากไม้สักของวิสาหกิจชุมชน กลุ่มแกะสลักไม้บ้านโรงวัว ตำบลน้ำบ่อหลวง อำเภอป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่. *การประชุมวิชาการวิจัยและนวัตกรรมสร้างสรรค์ ครั้งที่ 4*, 911-916.
- Yamane, Taro. 1967. *Statistics, An Introductory Analysis, 2nd Ed.*, New York : Harper and Row.
- Yates, B. T., & Marra, M. (2017). Social Return On Investment (SROI) Problems, solutions and is SROI a good investment?. *Evaluation and Program Planning*, 64, 136–144.